

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส 32101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พุทธสาวก ชาคคและศาสนิกชนตัวอย่าง

เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา

สอนวันที่ 9 เดือน กรกฎาคม พ.ศ 2557

1. สาระสำคัญ

พระพุทธเจ้าทรงสละความสุขทางโลก บำเพ็ญเพียรเพื่อค้นหาความจริง เมื่อตรัสรู้ธรรม เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว พระองค์ทรงบำเพ็ญประโยชน์ต่อชาวโลกและทรงมีพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสร้างศรัทธาให้แก่คนทั่วไป

2. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 1.1 รู้และ เข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตาม หลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6 / 14 วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาคค เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 มีความรู้ความเข้าใจในประวัติความเป็นมาและผลงานโดยสังเขปของพุทธสาวก พุทธสาวิกาและชาวพุทธตัวอย่าง

3.2 วิเคราะห์บทบาทและผลงานของพุทธสาวก พุทธสาวิกาและชาวพุทธตัวอย่างที่มีต่อการเผยแผ่และสร้างความมั่นคงเป็นปึกแผ่นในพระพุทธศาสนาได้

3.3 อธิบายถึงคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวก พุทธสาวิกาและชาวพุทธ ตัวอย่างและบอกแนวทางการนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

4. สาระการเรียนรู้

พุทธสาวก พุทธสาวิกา

- พระอนุรุทธะ
- พระองคุลิมาล
- พระธัมมทินนาเถรี
- จิตตคหบดี

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

- ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล
- ทักษะกระบวนการตัดสินใจ

5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

1) กระบวนการสังเกต

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. ตรงต่อเวลา
4. มีความรับผิดชอบ

7. ชิ้นงานหรือภาระงาน

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. ใบงานที่ 5.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนทำกิจกรรมตามใบความรู้ที่ 5.1-5.4
3. ใบงานที่ 5.2 ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวกและพุทธสาวิกา
4. ใบงานที่ 5.3 ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวกและพุทธสาวิกา

8. การวัดและการประเมินผล

ทักษะที่ต้องการวัด	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้ในการวัด
1. การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (K)	1. ตรวจสอบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	1. แบบบันทึกคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. ทำใบงานที่ 5.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนทำกิจกรรมฯ (P)	2. ตรวจสอบผลงานใบงานที่ 5.2	2. แบบประเมินการตรวจผลงาน
3. ทำใบงานที่ 5.2 ประวัติและคุณธรรมของพุทธสาวกพุทธสาวิกา (K,P)	3. ตรวจสอบผลงานใบงานที่ 5.3	3. แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
4. ทำใบงานที่ 5.3 ประวัติและคุณธรรมของพุทธสาวกพุทธสาวิกา (K,P)	4. สังเกตพฤติกรรมนักเรียน	
5. คุณลักษณะที่พึงประสงค์		

เกณฑ์การวัดและประเมินผล

- แบบทดสอบก่อนเรียนขึ้นอยู่กับนักเรียนแต่ละคน
- การทดสอบหลังเรียน คำตอบถูกต้องให้ 1 คะแนน คำตอบไม่ถูกต้องให้ 0 คะแนน ได้คะแนนรวมร้อยละ 70 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
- นักเรียนทำใบงานได้คะแนนตั้งแต่ 16 คะแนนขึ้นไปหรือระดับดี ถือว่าผ่านเกณฑ์
- ได้คะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 21 คะแนนขึ้นไปหรือระดับดี ถือว่าผ่านเกณฑ์

9. การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

9.1 ความพอประมาณ

ศึกษาไปความรู้และทำกิจกรรมในใบงานได้ในเวลาที่เหมาะสมและพอประมาณกับเวลาที่ผู้สอนกำหนดไว้

9.2 ความมีเหตุมีผล

พุทธสาวก พุทธสาวิกาและชาวพุทธตัวอย่างเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชนควรศึกษาประวัติ ผลงานและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของท่าน เพื่อนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตที่ดียิ่ง

9.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ได้ข้อคิด คติเตือนใจและแนวทางการดำเนินชีวิตให้ประสบผลสำเร็จ

9.4 เงื่อนไขความรู้

- ทุกคนสามารถที่จะเป็นคนดีได้
- การประสบผลสำเร็จในชีวิตต้องใช้ความขยันหมั่นเพียรและความอดทน
เป็นพื้นฐาน

- คนชั่วสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ สักมให้การยอมรับและสรรเสริญ

- คบคนเช่นใด ย่อมเป็นคนเช่นนั้น

9.5 เงื่อนไขคุณธรรม

- ความอดทนเป็นเครื่องประดับของนักปราชญ์

- การเสียสละที่ยิ่งใหญ่ คือ การเสียสละเพื่อส่วนรวม

- การทำทานที่ยิ่งใหญ่ คือ การให้ธรรมทาน

- หว่านพืชเช่นใดย่อมเป็นเช่นนั้น

10. กิจกรรมการเรียนรู้ (ใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิคจิ๊กซอว์)

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นเตรียมเนื้อหา

1. นักเรียนนั่งสมาธิ 5 นาที
2. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้
3. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 10 ข้อ
4. สนทนาเกี่ยวกับพุทธสาวก พุทธสาวิกาและชาวพุทธตัวอย่างที่นักเรียน

รู้จักและเคยเรียนผ่านมา

ขั้นจัดกลุ่มผู้เรียน

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มละความสามารถ(เก่ง ปานกลาง อ่อน) กลุ่มละ 8 คนจำนวน 4 กลุ่ม เรียกว่า กลุ่มบ้าน โดยแต่ละกลุ่มดำเนินการจัดกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการกลุ่ม

2. ประธานกลุ่มดำเนินการตามใบงานที่ 5.1 โดยให้สมาชิกแต่ละคนของกลุ่ม รับผิดชอบต่อความรู้แล้วแบ่งงานให้แต่ละคนรับผิดชอบ ดังนี้

คู่ที่ 1 รับผิดชอบต่อความรู้ที่ 5.1 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง ของพระอนุรุทธะ

คู่ที่ 2 รับผิดชอบต่อความรู้ที่ 5.2 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง ของพระองค์ภูมิบาล

คู่ที่ 3 รับผิดชอบต่อความรู้ที่ 5.3 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง ของพระธัมมทินนาเถรี

คู่ที่ 4 รับผิดชอบต่อความรู้ที่ 5.4 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง ของจิตตคหบดี

ขั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ให้นักเรียนแต่ละคู่จากกลุ่มบ้านที่ได้รับใบความรู้เดียวกันไปรวมกลุ่มใหม่ เรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นร่วมกันศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหาจากใบความรู้

ขั้นสมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเสนอความรู้

1. นักเรียนจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนกลับกลุ่มบ้านแล้วดำเนินการต่อไปนี้
 - สลับกันอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มทำ โดยเริ่มจากใบความรู้ที่ 5.1, 5.2, 5.3 และ 5.4 ตามลำดับจนครบทุกคู่
 - สมาชิกในกลุ่มซักถามและทำความเข้าใจร่วมกันจนเข้าใจทุกคน
 - เตรียมตัวทดสอบตามใบงานที่ 5.2, 5.3, และ 5.4

ขั้นทดสอบความรู้

1. ทำการทดสอบโดยดำเนินการดังนี้
 - ครูจัดห้องสอบและดำเนินการสอบเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบทดสอบหลังเรียน
 - ตรวจแบบฝึกหัดรวมคะแนนของสมาชิกในกลุ่มบ้าน

โดยรวมคะแนนของทุกคนแล้วหารด้วยจำนวนสมาชิกภายในกลุ่ม

ขั้นการรับรองผลงานและเผยแพร่ชื่อเสียงของทีม

1. กลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้โบนัส 5 คะแนน
2. กลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยรองลงมาจะได้โบนัส 3 และ 1 คะแนนตามลำดับ

11. สื่อการเรียนการสอน

- แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน
- ใบความรู้ที่ 5.1 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพระอนรุทธะ
- ใบความรู้ที่ 5.2 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพระองคุลิมาล
- ใบความรู้ที่ 5.3 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพระธัมมทินนาเถรี
- ใบความรู้ที่ 5.4 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของจิตตคหบดี
- ใบงานที่ 5.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนทำกิจกรรมใบความรู้ที่ 5.1- 5.4
- ใบงานที่ 5.2 แบบฝึกหัดประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวก-

พุทธสาวิกา

- ใบงานที่ 5.3 แบบฝึกหัดประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวก-

12. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกาและชาวพุทธตัวอย่างเพิ่มเติมได้จากอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ http://www.aksorn.com/Lib/s/Soc_01 และจากเอกสารต่างๆ แล้วนำมาอภิปรายหน้าชั้นเรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น

13. ความคิดเห็นของผู้บริหารฯ

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(นายสุวรรณ สายไทย)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนกระเทียมวิทยา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

14. บันทึกผลหลังสอน

ผลการสอน

.....
.....
.....
.....
.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

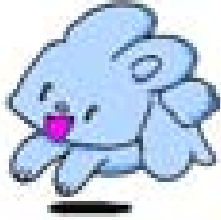
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(นางสาวสวลักษณ์ บุญยะศิริสิทธิ์)

ตำแหน่ง ครู

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ใบความรู้ที่ 5.1 เรื่อง ประวัติพระอนนรุทธะ

พระอนนรุทธะ ท่านเกิดในวรรณะกษัตริย์ ตระกูลศากยะ เป็นโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ เป็นพระอนุชาของพระเจ้าสุทโธทนะ มีพระเชษฐาร่วมสายโลหิต คือ พระเจ้ามหานามะ ซึ่งต่อมาได้ครองราชย์สมบัติต่อจากพระเจ้าสุทโธทนะ ท่านมีพระสหายสนิท คือ เจ้าชายภัททิยะ เจ้าชายอนันท์ เจ้าชายภคชะ และเจ้าชายกิมพิละ รวมทั้งเจ้าชายเทวทัตแห่งเมืองเทวทหะ ชีวิตในเพศฆราวาสของท่านเต็มไปด้วยความอบอุ่นเนื่องจากพระมารดาทรงรักและดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะได้เสด็จออกผนวชและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ตระกูลพระญาติทั้งหลายนิยมให้บุตรหลานออกบวชตามและเมื่อท่านถูกญาติถามถึงเหตุผลที่ไม่ออกบวช ท่านจึงได้ปรึกษากับเจ้าชายนามะว่าใครจะออกบวช และเมื่อได้ทราบว่าเป็นผู้ครองเรือนและผู้ครองเรือนต้องเรียนรู้การงานทุกอย่าง เป็นต้นว่า ต้องทำนาทุกปีเพื่อจะได้มีข้าวไว้บริโภค การทำนาต้องเริ่มต้นด้วยการไถ ไถแล้วจึงคราด คราดแล้วจึงหว่านหรือปลูกข้าวกล้า ครั้นสุกแล้วต้องเก็บเกี่ยวและหอบเข้าลานเพื่อนวด เป็นต้น

เจ้าชายอนนรุทธะเมื่อได้ฟังการงานของผู้ครองเรือนยิ่งลำบาก จึงตัดสินใจจะออกบวชไปทูลขออนุญาตจากพระมารดา พระมารดาไม่ประสงค์จะให้ ออกบวช จึงบ้ายเบี่ยงให้เจ้าชายอนนรุทธะไปชวนเจ้าชายภัททิยะ เมื่อเจ้าชายภัททิยะตกลงพระทัยที่จะออกบวช ทำให้เจ้าชายที่เป็นพระสหายที่เหลือก็ได้ตกลงพระทัยออกบวชตาม

เจ้าชายกลุ่มนี้ได้ออกเดินทางไปขอบวชโดยมีเจ้าชายภัททิยะเป็นผู้นำ ณ อนุปิยอัมพวัน เมื่อบวชแล้ว พระเจ้าอนนรุทธะได้เจริญสมาธิภาวนาได้ทิพจักขุญาณ (ตาทิพย์) ภายหลังได้รับคำแนะนำจากพระสารีบุตรเกี่ยวกับมหาปริสวัตก 8 ประการ ท่านได้เดินทางไปสู่ป่าจันทวัน แคว้นเจตี สามารถทำได้บริบูรณ์ 7 ข้อ ส่วนข้อสุดท้ายไม่สามารถทำได้ ได้รับคำแนะนำจากพระพุทธเจ้า จึงเข้าใจและในที่สุดได้บรรลุอรหัตตผล

เมื่อบรรลุแล้ว ท่านได้มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการช่วยประกาศพระพุทธศาสนา ท่านมีวัตรปฏิบัติที่น่าศึกษา คือ ความมกน้อย ขณะที่จำพรรษาอยู่วัดเวฬุวัน ท่านแสวงหาผ้าบังสุกุลตามกองขยะมาทำจีวร เนื่องจากจีวรที่ใช้อยู่ประจำนั้นขาด

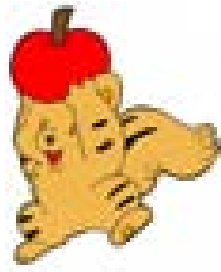
พระอนนรุทธะได้อยู่ร่วมเหตุการณ์ดับขันธปรินิพพานของพระพุทธเจ้า ท่านเป็นผู้แจ้งเหล่ามัลลกษัตริย์ให้อัญเชิญพระศพของพระพุทธองค์เข้าเมืองทางประตูเมืองทิสอุดร(เหนือ) ผ่านกลางเมืองแล้วไปออกทางประตูเมืองด้านทิศบูรพา (ตะวันออก) ก่อนนำไปถวายพระเพลิง ณ มกุฏพันธเจดีย์ พระอนนรุทธะนิพพานหลังพุทธปรินิพพานนานเท่าใด ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง

1. เป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร พระอนุรุทธะ เป็นผู้ที่มีความขยันชวนหาความรู้ อยู่เสมอ จนกระทั่งได้บรรลุอรหัตผล
2. เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการประกาศพระพุทธศาสนา เป็นสดมภ์หลักของพระพุทธศาสนารูปหนึ่ง
3. เป็นผู้ที่มีความมกน้อย ถึงแม้ท่านจะเคยเป็นเจ้าชายในราชสกุลมาก่อน แต่ท่านก็ได้ย่อหยิ่งถือพระองค์แต่อย่างใด ตรงกันข้ามกับเป็นผู้ที่มกน้อย สันโดษ ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่เคารพยกย่องของผู้อื่นอยู่เสมอ

ใบความรู้ที่ 5.2 เรื่อง พระองค์กุลีมาล

ท่านเกิดในวรรณะพราหมณ์ เมืองสาวัตถี บิดาชื่อกัถกะ เป็นปุโรหิตของพระเจ้า-ปเสนทิโกศล มารดาชื่อมันตานี มีชื่อเดิมว่า อหิงสกะ มีความเป็นอยู่สุขสบาย เมื่อเจริญวัย ได้ไปศึกษาศิลปวิทยาในสำนักของอาจารย์ทศปาโมกษ์เมืองตักกสิลา ท่านตั้งใจศึกษาอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันก็รับใช้อาจารย์และภรรยาด้วยความเคารพ จึงทำให้ท่านเป็นที่โปรดปรานมาก จนศิษย์คนอื่นๆ พากันอิจฉาริษยาและใส่ร้ายท่านต่าง ๆ นานา โดยที่สุดกล่าวหาว่าท่านเป็นชู้กับภรรยาของอาจารย์อาจารย์ก็หลงเชื่อจึงวางแผนฆ่าท่าน โดยบอกว่าศิษย์ที่ศึกษาจบศิลปวิทยานั้นต้องให้ ครุฑทักขิมา (ของบรูชาคฐ) แก่อาจารย์กล่าวคือ นิ้วมือขวาของคน 1,000 นิ้วด้วยเชื่อว่าท่านจะต้องถูกฆ่าตาย เสียก่อน อหิงสกะกุมารจึงออกไล่นิ้วมือคน และนำมาร้อยเป็นพวงมาลัยคล้องไหล่ เป็นเหตุให้ได้ชื่อว่า “องค์กุลีมาล” (ผู้มีนิ้วเป็นพวงมาลัย) ต่อมาความทราบถึงพระเจ้า-ปเสนทิโกศล พระองค์จึงรับสั่งให้จัด กำลังทหารออกตามล่าท่านวันหนึ่งโจรองค์กุลีมาลนับนิ้วมือยังขาดอีกนิ้วเดียวก็จะครบ 1,000 นิ้ว ตั้งใจว่าเมื่อ จบการศึกษาแล้วก็จักกลับไปเยี่ยมบิดามารดา จึงออกจากกลางป่ามาขึ้นดักอยู่ที่ปากทางเข้าป่า ฝายนางมันตานีซึ่งเป็นมารดาของท่านทราบว่ากองทัพของ พระเจ้าปเสนทิโกศลกำลังมา จึงเดินมุ่งหน้าไปทางป่าที่โจรองค์กุลีมาลซ่อนอยู่ และ วันนั้นพระพุทธเจ้าก็ได้ทรงตรวจดูอุปนิสัยของเวไนยสัตว์ ทรงเห็นอุปนิสัยของโจรองค์กุลีมาล จะสามารถบรรลุมรรคผลได้ จึงรีบเสด็จไปโปรดทันเวลาที่นางมันตานีมาถึง เมื่อโจรองค์กุลีมาลเห็น พระพุทธเจ้าก็วิ่งไล่ตามพระพุทธเจ้าเพื่อประสงค์จะฆ่าและตัดเอานิ้วมือพระพุทธเจ้าทรงแสดงปาฏิหาริย์ให้ โจรองค์กุลีมาลวิ่งตามไม่ทันจนรู้สึกเหนื่อยล้า แล้วหยุดยืนอยู่กับที่ร้องขึ้นว่า “หยุดก่อน สมณะ หยุดก่อน” พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า “เราหยุดแล้ว แต่ท่านยังไม่หยุด”พอพระพุทธเจ้าอธิบายให้ทราบว่า เราหยุดฆ่า สัตว์แล้ว แต่ท่านยังไม่หยุด จึงพิจารณาตามและได้บรรลุ โสดาปัตติผล ขอมทั้งดาบก็มลงกราบพระบาทและทูลขอบวช พระพุทธเจ้าทรงบวชให้ตามที่ ทูลขอครั้งนั้นบวชแล้วเจริญวิปัสสนาจนได้บรรลุอรหัตผลในเวลาต่อมาภายหลังบรรลุอรหัตผลแล้ว ขณะเสวย วิมุตติสุขอยู่นั้นเกิดปิติโสมนัส ท่านได้แสดงความรู้สึกว่า“ผู้ใดประมาทก่อนแล้วเลิกประมาทเสียได้ ภายหลัง ผู้นั้นย่อมเป็นเหมือนพระจันทร์ที่โผล่พ้นเมฆหมอกคือ ทำโลกนี้ให้สว่างไสวได้”ต่อมาท่านออก บิณฑบาต แต่กลับถูกขว้างปาด้วยก้อนดินและท่อนไม้จนบาตรแตก ตัวท่านก็บาดเจ็บ จึงจำต้องกลับมาเฝ้า พระพุทธเจ้าที่วัดเชตวัน พระพุทธเจ้าทรงสอนท่านให้อวดตน และทรงสอนว่าท่านกำลังได้รับผลกรรมที่หา ไร้ว ท่านจึงแผ่เมตตาจิตไปในสรรพสัตว์ ท่านได้รับสรรเสริญว่าเป็นพระเถระประเภท “ต้นคดปลายตรง” คือ เบื้องต้นประมาทพลาดพลั้ง แต่ต่อมากลับเนื้อกลับตัวเป็นพระสาวกที่ดีเป็นตัวอย่างของอนุชนรุ่นหลัง เป็นอย่างดี

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง

1. เป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร พระองค์คูลิมาลตอนเป็นอหิงสกะกุมาร ได้เข้ารับการศึกษาล่าเรียนจากอาจารย์ทศปาโมกษ์ ท่านมีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ตลอดถึงคอยรับใช้ใกล้ชิดอาจารย์และภรรยา จนเป็นที่รักและโปรดปรานของอาจารย์

2. เป็นผู้ไม่ประมาท หลังจากที่พระองค์คูลิมาลได้เข้าเฝ้าและฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าแล้ว ท่านกลับได้สติ จึงทูลขอบวชซึ่งพระพุทธเจ้าก็ทรงอนุญาตบวชให้ นับว่าท่านเป็นคนประเภทต้นคดปลายตรงสมควรยึดถือเป็นเยี่ยงอย่าง

3. เป็นผู้มีความอดทน หลังจากท่านบวชแล้ว ประชาชนมักหวาดกลัวท่าน บางครั้งถึงกับถูกเขาขว้างด้วยก้อนหิน ได้รับทุกขเวทนาแสนสาหัส แต่ท่านก็มีความอดทน บำเพ็ญสมณธรรม และได้บรรลุอรหัตตในที่สุด

ใบความรู้ที่ 5.3 เรื่อง พระชัมมทินนาเถรี

พระชัมมทินนาเถรีเป็นชาวเมืองราชคฤห์ เมื่อเจริญวัยแล้วได้เป็นภริยาของท่าน-
วิสาขเศรษฐีผู้สหายของพระเจ้าพิมพิสาร วิสาขเศรษฐีได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าครั้งแรกพร้อมกับ
พระเจ้าพิมพิสารได้บรรลุโศคาปัตติผลตั้งแต่วันนั้น ต่อมาวันหนึ่ง ท่านเศรษฐีได้รับฟังธรรม
ของพระพุทธเจ้าแล้วได้บรรลุอนาคามีผล ปกติพระอริยบุคคลระดับอนาคามีละความต้องการ
ทางเพศได้แล้ว วันนั้นนางชัมมทินนาเถรีไม่ทราบว่าสามีบรรลุอนาคามีผลแล้ว เมื่อเห็นสามี
กลับมาถึงบ้านยืนอยู่หวั่นไหวก็ยื่นมือส่งให้หมายจะให้สามีเกาะ ปรากฏว่าสามีไม่เกาะและ
ไม่พูดว่าอะไร สร้างความสงสัยให้แก่นางมาก เมื่อสามีรับประทานอาหารอิ่มแล้ว นางไม่สบายใจ
คิดว่าตนเองทำอะไรผิดสามีคงโกรธจึงสอบถามดู เมื่อท่านวิสาขเศรษฐีอธิบายให้ฟังถึงสาเหตุ
ไม่แต่ต้องการเธอ และบอกว่่านับแต่บัดนี้ไปเธอประสงค์ทรัพย์เท่าใด จงรับเอาไปตามใจชอบ
แล้วกลับไปครอบครัวเดิมเสียเถิด นางชัมมทินนาเถรีจึงบอกสามีว่าถ้าเช่นนั้นฉันขออนุญาตไป
บวชเป็นภิกษุณี สามีก็อนุญาตและเพื่อเป็นเกียรติแก่ภรรยา วิสาขเศรษฐีจึงขอพระราชทาน
วาทองจากพระเจ้าพิมพิสารแห่งนารอบเมืองอย่างสมเกียรติ

เมื่อนางชัมมทินนาเถรีบวชแล้วก็ลาอุปัชฌาย์อาจารย์ไปปฏิบัติธรรมในป่าซึ่งอยู่ต่างเมือง
อีกไม่นานก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้แตกฉานในปฏิสัมภิทา เมื่อบรรลุพระอรหันต์แล้ว
ก็กลับมาโปรดคิดสามีและญาติมิตร จึงไปบิณฑบาตทางบ้านเดิมของตน วิสาขเศรษฐีอดีตสามี
พบท่านจึงนิมนต์ไปฉันภัตตาหารพลางคิดว่า พระเถรีคงอยากจะได้สิ่งใดจึงลองถามปัญหาเกี่ยวกับพระเถรี
พระเถรีตอบได้อย่างถูกต้องและแจ่มแจ้งจนหมดปัญหานั้นที่ถามต่อ จึงรู้แน่ว่าพระเถรีได้บรรลุ
พระอรหันต์แล้ว จึงมีความยินดียิ่งและกล่าวอนุโมทนา

พระพุทธเจ้าทรงยกย่องพระชัมมทินนาเถรีว่าเป็นยอดทางด้านธรรมกถึก มีปัญญาเฉลียว
ฉลาด แสดงธรรมได้อย่างแตกฉาน

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง

1. เป็นผู้มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา พระชัมมทินนาเถรีก่อนออกบวชนั้น
เมื่อได้ทราบว่าวิสาขเศรษฐีสามีได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าและได้บรรลุธรรมแล้ว จึงมีความเลื่อมใส
ในพระพุทธศาสนา ใครจะออกบวช จึงขออนุญาตสามีซึ่งสามีก็อนุญาตให้บวชได้ตามประสงค์
2. เป็นผู้มีความกตัญญูตบเทวี เมื่อพระเถรีได้บรรลุพระอรหันต์แล้ว ก็ทวาระลึกนึกถึง
วิสาขเศรษฐีพร้อมด้วยหมู่ญาติก็ได้เดินทางกลับบ้านเดิมเพื่อแสดงธรรม โปรดวิสาขเศรษฐีและ
หมู่ญาติได้ให้รับผลอันเกิดจากการฟังธรรม แสดงถึงความที่พระเถรีมีความกตัญญูอย่างแท้จริง
3. เป็นผู้ที่มีปัญญาเฉลียวฉลาด สามารถแสดงธรรมได้อย่างแตกฉาน ได้รับการยกย่อง
จากพระพุทธเจ้าว่าเป็นยอดทศกัณฐ์ทางด้านธรรมกถึก จึงสมควรที่จะถือเป็นแบบอย่างที่ดี

ใบความรู้ที่ 5.4 เรื่อง จิตตคหบดี

จิตตคหบดีเป็นชาวเมืองมัจฉิกาสะทนะ แคว้นมคธ วันที่ท่านเกิดมีปรากฏการณ์ประหลาดคือ มีดอกไม้หลากสีตกลงทั่วเมือง ซึ่งเป็นนิมิตหมายแห่งความวิจิตรสวยงาม ท่านจึงได้นามว่า จิตตกุมาร แปลว่า กุมารผู้นำพิศวงหรือกุมารผู้ก่อให้เกิดความวิจิตรสวยงาม

บิดาของท่านเป็นเศรษฐีท่านจึงได้เป็นเศรษฐีสืบต่อมาจากบิดา ในวงการพระพุทธศาสนาเรียกท่านว่า จิตตคหบดี ก่อนที่จะมานับถือพระพุทธศาสนาท่านมีโอกาสพบพระมหานามะ (หนึ่งในปัญจวัคคีย์) เห็นท่านสงบสำรวมน่าเลื่อมใสมาก จึงมีความศรัทธานิมนต์ท่านไปฉันภัตตาหารที่กุหาสน์ของตน และได้สร้างที่พำนักแก่ท่านในสวนชื่อ อัมพภาฎการาม นิมนต์ให้ท่านอยู่เป็นประจำพระมหานามะได้แสดงธรรมให้จิตตคหบดีฟังอยู่เสมอวันหนึ่งได้แสดงเรื่อง อายุตนะ 6 (สื่อสำหรับติดต่อโลกภายนอก 6 ประการ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) หลังจบธรรมเทศนา จิตตคหบดีได้บรรลุอนาคามีผล จิตตคหบดีเอาใจใส่พิจารณาธรรมอยู่เนื่อง ๆ จนแตกฉาน มีความสามารถในการอธิบายธรรมได้ดี ความสามารถของท่านในด้านนี้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในเวลาต่อมาท่านเป็นผู้มีใจบุญได้ถวายทานอย่างประณีตมโหฬารติดต่อกันครั้งเดือนก็เคยมี เคยพาบริวารสองพันคนบรรทุกน้ำตาล น้ำผึ้ง น้ำอ้อย เป็นต้น จำนวนมากถึง 500 เล่มเกวียนไปถวายพระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ ความเป็นผู้มีศรัทธาแรงกล้าในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ของจิตตคหบดีได้เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป ดังเช่นคราวหนึ่ง ท่านป่วยหนัก

พวกเทวดามาปรากฏต่อหน้าท่าน พร้อมกับบอกว่า คนมีศีลมีธรรมอย่างท่าน ถึงตายไปก็ย่อมไปดี แม้ปรารถนาจะเกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิในชาติหน้าก็ย่อมได้ จิตตคหบดีตอบว่า “แม้ราชสมบัติก็ไม่จริง เราไม่ต้องการ” บรรดาบุตรหลานที่เฝ้าไข้อยู่ได้ยินจิตตคหบดีพูดอยู่คนเดียว จึงกล่าวเตือนว่า “ตั้งสติให้ดี อย่าเพ้อเลย” ท่านบอกบุตรหลานว่า มิได้เพ้อ เทวดามาบอกให้ปรารถนาเป็น

พระเจ้าจักรพรรดิ แต่ท่านบอกพวกเขาไปว่าท่านไม่ต้องการ ยังมีสิ่งอื่นที่ประเสริฐกว่าความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิอีก เมื่อบุตรหลานถามว่า สิ่งนั้นคืออะไรจิตตคหบดีตอบว่า “ศรัทธาความเชื่อที่ไม่คลอนแคลนในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ประเสริฐกว่าสิ่งใดทั้งหมด”

คุณธรรมที่ถือเอาเป็นแบบอย่าง

1. เป็นผู้ใฝ่ใจในการศึกษาธรรม จนได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นอุบาสกผู้เก่งในการแสดงธรรมและการสั่งสอนธรรม ท่านเป็นคนฉลาดมีเหตุผลในการให้คำอธิบายหลักธรรมต่างๆที่เชื่อกันผิดๆให้กลับเข้าใจในทางที่ถูกต้องได้

2. เป็นคนใจบุญ อุปลัมภ์พระพุทธศาสนาด้วยศรัทธามั่นคงพบพระสงฆ์ก็ทำบุญถวายทานสร้างวัดถวายเป็นต้น

3. มีศรัทธาตั้งมั่นอยู่ในพระรัตนตรัย โดยมีศรัทธาความเชื่อที่ไม่คลอนแคลนในพระรัตนตรัยมากกว่าการเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ

4. เป็นแบบอย่างของอุบาสกที่ดี คือ ฟังธรรมตามโอกาส บรรยายธรรมตามโอกาส ปกป้องพระพุทธศาสนาเมื่อมีนักบวชในศาสนาอื่นจาบจ้วง และปกป้องด้วยสติปัญญาความสามารถ โดยไม่กล่าวร้ายตอบโต้

ใบงานที่ 5.1

เรื่อง พุทธสาวก พุทธสาวิกาและชาวพุทธตัวอย่าง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจในประวัติความเป็นมาและผลงาน โดยสังเขปของพุทธสาวก พุทธสาวิกาและชาวพุทธตัวอย่าง
2. วิเคราะห์บทบาทและผลงานของพุทธสาวก พุทธสาวิกาและชาวพุทธตัวอย่างที่มีต่อการเผยแผ่และสร้างความมั่นคงเป็นปึกแผ่นในพระพุทธศาสนาได้
3. อธิบายถึงคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวก พุทธสาวิกาและชาวพุทธตัวอย่างและบอกแนวทางการนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม

คำสั่ง

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่มๆละ 8 คน โดยรับใบความรู้ ดังนี้
 - คู่มือที่ 1 รับใบความรู้ที่ 5.1 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระอนุรุทธะ
 - คู่มือที่ 2 รับใบความรู้ที่ 5.2 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระองคุลิมาล
 - คู่มือที่ 3 รับใบความรู้ที่ 5.3 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระธัมมทินนาเถรี
 - คู่มือที่ 4 รับใบความรู้ที่ 5.4 เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของจิตตคหบดี
2. นักเรียนจากกลุ่มบ้านที่ได้รับใบความรู้เดียวกัน ไปรวมกลุ่มใหม่แล้วศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาจนชัดเจน
3. นักเรียนแต่ละคนกลับกลุ่มเดิมแล้วผลัดกันอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มฟัง จากนั้นให้เตรียมตัวทดสอบเป็นรายบุคคล

ใบงานที่ 5.2

เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวก พุทธสาวิกา

คำสั่ง ศึกษาใบความรู้ที่ 5.1 และใบความรู้ที่ 5.2 ร่วมกันวิเคราะห์คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติและสรุปข้อมูลลงในแผนภาพ

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง ของพระอนุรุทธ 	แนวทางการนำไปปฏิบัติของ นักเรียน 	ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ

แบบอย่างที่ดีของพระอนุรุทธะในเรื่องใดที่นักเรียนชื่นชม เพราะอะไร

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง ของพระองคุลิมาล 	แนวทางการนำไปปฏิบัติของ นักเรียน 	ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ

แบบอย่างที่ดีของพระองคุลิมาลในเรื่องใดที่นักเรียนชื่นชม เพราะอะไร

ใบงานที่ 5.3

เรื่อง ประวัติและคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวก พุทธสาวิกา

คำสั่ง ศึกษาใบความรู้ที่ 5.3 และใบความรู้ที่ 5.4 ร่วมกันวิเคราะห์คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติและสรุปข้อมูลลงในแผนภาพ

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง ของพระธัมมทินนาเถรี	แนวทางการนำไปปฏิบัติของ นักเรียน 	ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ

แบบอย่างที่ดีของพระธัมมทินนาเถรีในเรื่องใดที่นักเรียนชื่นชม เพราะอะไร

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง ของจิตตคหบดี	แนวทางการนำไปปฏิบัติของ นักเรียน 	ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ

แบบอย่างที่ดีของจิตตคหบดีในเรื่องใดที่นักเรียนชื่นชม เพราะอะไร

แบบบันทึกการตรวจผลงานและการนำเสนอ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส32101

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ชื่อหน่วย พุทธสาวก ชาดกและศาสนิกชนตัวอย่าง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา

ชื่อกลุ่ม.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/.....

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ประเด็นการประเมิน/ระดับคะแนน					หมายเหตุ
		การนำเสนอ	เนื้อหาสาระ	การรับฟังความคิดเห็น	ผลสำเร็จของงาน	คะแนนรวม	
		5	5	5	5	20	

ระดับคุณภาพ

คะแนน 16-20

ดีมาก

คะแนน 11-15

ดี

คะแนน 6-10

พอใช้

คะแนน 0-5

ควรปรับปรุง

ผู้ประเมิน

นักเรียน

เพื่อน

ครู

อื่นๆ.....

ผลการประเมิน.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินการตรวจผลงานและการนำเสนอ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ชื่อหน่วย พุทธสาวก ชาดกและศาสนิกชนตัวอย่าง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	(ดีมาก) 4	(ดี) 3	(พอใช้) 2	(ปรับปรุง) 1
1. การนำเสนอ (5)	นำเสนอเป็นไปตามขั้นตอนอย่างสร้างสรรค์	นำเสนอเป็นไปตามขั้นตอน	นำเสนอข้ามขั้นตอนเล็กน้อย	นำเสนอไม่เป็นไปตามขั้นตอน
2. เนื้อหาสาระ (5)	เนื้อหาสาระสอดคล้องกับกิจกรรม	เนื้อหาสอดคล้องกับกิจกรรมแต่ผิดเพียงเล็กน้อย	เนื้อหาสอดคล้องกับกิจกรรมน้อยมาก	เนื้อหาไม่สอดคล้องกับกิจกรรม
3. การรับฟังความคิดเห็น (5)	รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเต็มที่	รับฟังความคิดเห็นของกลุ่มส่วนใหญ่	รับฟังความคิดเห็นของกลุ่มเล็กน้อย	รับฟังความคิดเห็นของกลุ่ม 1-2 คนเท่านั้น
4. ผลสำเร็จของงาน (5)	งานสำเร็จทันตามเวลาที่กำหนด	งานสำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนดให้เล็กน้อย	งานสำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนดมาก	งานไม่สำเร็จตามเวลาที่กำหนดและดำเนินการไม่ได้

ระดับคุณภาพ

คะแนน 16-20

ดีมาก

คะแนน 11-15

ดี

คะแนน 6-10

พอใช้

คะแนน 0-5

ควรปรับปรุง

ผู้ประเมิน

นักเรียน

เพื่อน

ครู

อื่นๆ.....

ผลการประเมิน.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินพฤติกรรมด้านเจตคติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ชื่อหน่วย พุทธสาวก ชาดกและศาสนิกชนตัวอย่าง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน				น้ำหนักคะแนน จุดเน้น
	(ดีมาก) 4	(ดี) 3	(พอใช้) 2	(ปรับปรุง) 1	
1.ความรับผิดชอบ (12)	ให้ความร่วมมือ สม่ำเสมอ ไม่เคยขาด	ให้ความร่วมมือขาด บ้างเป็นบางครั้ง	ให้ความร่วมมือ เป็นครั้งคราว	หลีกเลี่ยงให้ ความร่วมมือ	3
2.ใฝ่เรียนรู้ (12)	ใฝ่เรียนรู้ สม่ำเสมอ	ใฝ่เรียนรู้เป็น บางครั้ง	ใฝ่เรียนรู้ น้อยมาก	ไม่ใฝ่เรียนรู้	3
3.มีวินัย (8)	มีวินัย สม่ำเสมอ	มีวินัย เป็นบางครั้ง	มีวินัย น้อยมาก	ไม่มีวินัย	2
4.ตรงต่อเวลา (8)	ตรงต่อเวลา ทุกครั้ง	ตรงต่อเวลา เป็นบางครั้ง	ตรงต่อเวลา น้อยมาก	ไม่ตรงต่อเวลา	2

ระดับคุณภาพ

คะแนน 31 – 40

ดีมาก

ผู้ประเมิน

คะแนน 21 – 30

ดี

() นักเรียน () เพื่อน

คะแนน 11 – 20

พอใช้

() ครู () อื่น ๆ

คะแนน 0 – 10

ควรปรับปรุง

ผลการประเมิน.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง พุทธสาวก พุทธสาวิกา

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. “จิตตคหบดี” ในครั้งพุทธกาลมีประวัติและผลงานที่ควรยกย่องอย่างไร
 - ก. เป็นพ่อค้าที่ศึกษาพระธรรมจนได้อรหันต์
 - ข. เป็นเศรษฐีที่สร้างวัดเขตวันถวายพระพุทธเจ้า
 - ค. เป็นภิกษุที่เก่งในการแสดงธรรม
 - ง. เป็นอุบาสกที่มั่นคงในการทะนุบำรุงพระศาสนา
2. ข้อใดอธิบายประวัติและผลงานของ”พระอนนรุทธะ” ผิดความจริง
 - ก. เป็นญาติวงศ์ของพระพุทธเจ้า
 - ข. วางรากฐานความมั่นคงในพระพุทธศาสนา
 - ค. เป็นเอตทัคคะในการแสดงธรรม
 - ง. มีทิพจักขุญาณในการเลือกคนเข้าฟังธรรม
3. ประวัติและผลงานของ “พระธัมมทินนาเถรี” ในฐานะพุทธสาวิกาตัวอย่างคือข้อใด
 - ก. ภิกษุณีรูปแรกในพระพุทธศาสนา
 - ข. พระประยูรญาติของพระพุทธเจ้าที่ใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้ดี
 - ค. หญิงที่มีมือดีตมอยู่กับกองทุกข์และปวาราตม์เป็นอุบาสิกาที่ดี
 - ง. เศรษฐินีผู้ร่ำรวยคุณธรรมและขอบวชเป็นภิกษุณีในพระพุทธศาสนา
4. ข้อใดไม่ใช่คุณธรรมของ”พระองคฺุลิมาล” ที่จะยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต
 - ก. ความมีทิวินานะ
 - ข. ความอดทน อดกลั้น
 - ค. ความสำนึกผิดกลับตัวกลับใจ
 - ง. รักการศึกษาและรักความก้าวหน้า
5. พระพุทธเจ้าทรงยกย่องให้ “พระธัมมทินนาเถรี” เป็นเลิศกว่าภิกษุณีรูปอื่นๆในด้านใด
 - ก. ด้านพระวินัย (จดจำได้แม่น)
 - ข. ด้านธรรมกถึก (แสดงธรรม)
 - ค. ด้านอาวุโส (ครองพรชานาน)
 - ง. ด้านเป็นเถรี (นำเลื่อมใสศรัทธา)

6. ภูมิหลังความเป็นมาของ”พระองค์กุหลิมล” ข้อใดนำมาเป็นแบบอย่างหรือหลักการดำเนินชีวิต สำหรับชาวพุทธในปัจจุบันได้ดีที่สุด
- ก. ความดีอันอวดดีข่มนำมาซึ่งความหายนะ
 - ข. ควรเลือกสรรสิ่งที่ดีให้แก่ชีวิต
 - ค. อย่าเชื่อโดยไม่ได้ตรวจสอบแม้จะเป็นครูอาจารย์ของเรา
 - ง. ความผิดพลาดใดๆ แก้วใหม่ได้เสมอ
7. จิตตคหบดีเป็นภคหัตถ์ในอุคคคติ มีคุณสมบัติข้อใด
- ก. มีปัญญาและรู้จักใช้ในทางที่ดี
 - ข. ไร้ความรู้และความก้าวหน้าในความดี
 - ค. ถวายทานอย่างประณีต แสดงธรรม มีความเพียร
 - ง. ศึกษาธรรมจนแตกฉาน ชอบสนทนาธรรม ใจบุญสุนทาน
8. พระธัมมทินนาเถรี สำเร็จเป็นพระอรหันต์เพราะอาศัยคุณธรรมในข้อใด
- ก. ความมานะอดทน
 - ข. ความจงรักภักดีต่อสามี
 - ค. รักสงบไม่ชอบพบปะกับผู้ใด
 - ง. จิตใจมั่นคง ตั้งมั่น กล่าวหาญในการบำเพ็ญธรรม
9. ผู้ใดเป็นบุคคลประเภทต้นคคปลายตรง
- ก. พระอนรุทธะ
 - ข. พระองค์กุหลิมลเถระ
 - ค. พระธัมมทินนาเถรี
 - ง. พระสารีบุตร
10. พระอนรุทธะเป็นผู้มีคุณธรรมสำคัญข้อใด
- ก. มีสัมมาคารวะ
 - ข. การสนทนาธรรม
 - ค. มีเมตตากรุณา
 - ง. เป็นหลักแห่งพระธรรมวินัย

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง พุทธสาวก พุทธสาวิกา

1. คำตอบ ง. เป็นอุบาสกที่มั่นคงในการทำนุบำรุงพระศาสนา
2. คำตอบ ค. เป็นเอตทัคคะในการแสดงธรรม
3. คำตอบ ง. เศรษฐินี่ร่ำรวยคุณธรรมและขอบวชเป็นภิกษุณีในพระพุทธศาสนา
4. คำตอบ ก. ความมีทิวิมานะ
5. คำตอบ ข. ด้านธรรมกถึก (แสดงธรรม)
6. คำตอบ ค. อย่าเชื่อโดยไม่ได้ตรองแม้จะเป็นครูอาจารย์ของเรา
7. คำตอบ ง. ศึกษาธรรมจนแตกฉาน ชอบสนทนาธรรม ใจบุญสุนทาน
8. คำตอบ ง. จิตใจมั่นคง ตั้งมั่น กล่าวหาญในการบำเพ็ญธรรม
9. คำตอบ ง. พระองค์ผู้มีคุณธรรม
10. คำตอบ ง. เป็นหลักแห่งพระธรรมวินัย

แบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง พุทธสาวก พุทธสาวิกา

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

- ข้อใดอธิบายประวัติและผลงานของ”พระอนรุทธะ” ผิดความจริง
 - เป็นญาติวงศ์ของพระพุทธเจ้า
 - วางรากฐานความมั่นคงในพระพุทธศาสนา
 - เป็นเอตทัคคะในการแสดงธรรม
 - มีทิพจักขุญาณในการเลือกคนเข้าฟังธรรม
- ภูมิหลังความเป็นมาของ”พระองคุลิมาล” ข้อใดนำมาเป็นแบบอย่างหรือหลักการดำเนินชีวิตสำหรับชาวพุทธในปัจจุบันได้ดีที่สุด
 - ความดีอันอวดดีข่มนำมาซึ่งความหายนะ
 - ควรเลือกสรรสิ่งที่ดีให้แก่ชีวิต
 - อย่าเชื่อโดยไมไตร่ตรองแม้จะเป็นครูอาจารย์ของเรา
 - ความผิดพลาดใดๆ แก่ตัวใหม่ได้เสมอ
- ข้อใดไม่ใช่คุณธรรมของ”พระองคุลิมาล” ที่จะยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต
 - ความมีทิฐิมานะ
 - ความอดทน อดกลั้น
 - ความสำนึกผิดกลับตัวกลับใจ
 - รักการศึกษาและรักความก้าวหน้า
- ประวัติและผลงานของ “พระธัมมทินนาเถรี” ในฐานะพุทธสาวิกาตัวอย่างคือข้อใด
 - ภิกษุณีรูปแรกในพระพุทธศาสนา
 - พระประยูรญาติของพระพุทธเจ้าที่ใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้ดี
 - หญิงที่มีมือดีตมอยู่กับกองทุกข์และปวาราณาตัวเป็นอุบาสิกาที่ดี
 - เศรษฐินีผู้ร่ำรวยคุณธรรมและขอบวชเป็นภิกษุณีในพระพุทธศาสนา
- พระพุทธเจ้าทรงยกย่องให้ “พระธัมมทินนาเถรี” เป็นเลิศกว่าภิกษุณีรูปอื่นๆในด้านใด
 - ด้านพระวินัย (จดจำได้แม่นยำ)
 - ด้านธรรมกถึก (แสดงธรรม)
 - ด้านอาวุธโส (ครองพรหมานาน)
 - ด้านเป็นเถรี (นำเลื่อมใสศรัทธา)

6. “จิตตคหบดี” ในครั้งพุทธกาลมีประวัติและผลงานที่ควรยกย่องอย่างไร

- ก. เป็นพ่อค้าที่ศึกษาพระธรรมจนได้อรหันต์
- ข. เป็นเศรษฐีที่สร้างวัดเชตวันถวายพระพุทธเจ้า
- ค. เป็นภิกษุที่เก่งในการแสดงธรรม
- ง. เป็นอุบาสกที่มั่นคงในการทะนุบำรุงพระศาสนา

7. พระอนนรุทธะเป็นผู้มีคุณธรรมสำคัญข้อใด

- ก. มีสัมมาคารวะ
- ข. การสนทนาธรรม
- ค. มีเมตตากรุณา
- ง. เป็นหลักแห่งพระธรรมวินัย

8. ผู้ใดเป็นบุคคลประเภทต้นคดปลายตรง

- ก. พระอนนรุทธะ
- ข. พระองคุลิมาลเถระ
- ค. พระธัมมทินนาเถรี
- ง. พระสารีบุตร

9. จิตตคหบดีเป็นภุชงค์ในอุคคคติ มีคุณสมบัติข้อใด

- ก. มีปัญญาและรู้จักใช้ในทางที่ดี
- ข. ใฝ่ความรู้และความก้าวหน้าในความดี
- ค. ถวายทานอย่างประณีต แสดงธรรม มีความเพียร
- ง. ศึกษาธรรมจนแตกฉาน ชอบสนทนาธรรม ใญ่บุญสุนทาน

10. พระธัมมทินนาเถรี สำเร็จเป็นพระอรหันต์เพราะอาศัยคุณธรรมในข้อใด

- ก. ความมานะอดทน
- ข. ความจงรักภักดีต่อสามี
- ค. รักสงบไม่ชอบพบปะกับผู้ใด
- ง. จิตใจมั่นคง ตั้งมั่น กล่าวหาญในการบำเพ็ญธรรม

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง พุทธสาวก พุทธสาวิกา

1. คำตอบ ก. เป็นเหตุที่คคะในการแสดงธรรม
2. คำตอบ ก. อย่าเชื่อโดยไมได้ตรตรงแม้จะเป็นครูอาจารย์ของเรา
3. คำตอบ ก. ความมีทิฐิมานะ
4. คำตอบ ง. เศรษฐินี่ร่ำรวยคุณธรรมและขอบวชเป็นภิกษุณีในพระพุทธศาสนา
5. คำตอบ ข. ด้านธรรมกถึก (แสดงธรรม)
6. คำตอบ ง. เป็นอุบาสกที่มั่นคงในการทำนุบำรุงพระศาสนา
7. คำตอบ ง. เป็นหลักแห่งพระธรรมวินัย
8. คำตอบ ข. พระองค์ผู้มีคุณธรรม
9. คำตอบ ง. ศึกษาธรรมจนแตกฉาน ชอบสนทนาธรรม ใจบุญสุนทาน
10. คำตอบ ง. จิตใจมั่นคง ตั้งมั่น กล่าวหาญในการบำเพ็ญธรรม